

OBSAH

Předmluva	11
Úvod	13
1. Technické železo a jeho rozdělení	13
2. Přehled výroby kujného technického železa	13

ČÁST PRVNÍ

I. Druhy ocelí a jejich vlastnosti	21
A. Rozdělení ocelí podle způsobu výroby a původu surovin	21
B. Rozdělení ocelí podle chemického složení	22
1. Oceli uhlíkové	22
2. Oceli slitinové	24
C. Rozdělení ocelí podle účelu a způsobu použití	29
1. Oceli konstrukční	29
2. Oceli nástrojové	33
3. Oceli zvláštní	34
D. Normy ocelí	41
II. Suroviny na výrobu oceli	43
A. Žáruvzdorná staviva	43
1. Vlastnosti žáruvzdorných staviv	44
2. Druhy žáruvzdorných staviv	46
B. Vsázkové suroviny a přísady	50
1. Kovové vsázkové suroviny	50
2. Struskotvorné přísady	52
3. Okysličovadla	54
4. Nauhličovadla	55
5. Desoxydační a legovačí přísady	56
C. Paliva	64
1. Vlastnosti paliv	64
2. Druhy paliv, jejich vlastnosti a složení	65
III. Výroba oceli v martinských pecích	68
A. Konstrukce martinských pecí	68
1. Schéma martinské pece a princip regeneračního topení	68
2. Rozdělení martinských pecí	70

3.	Hlavní části martinské pece	72
a)	Pracovní část pece	72
b)	Regenerátory se struskovými komorami a rozvád. kanály	86
c)	Přerazovací zařízení	92
d)	Komín	94
e)	Pomocná zařízení martinské pece	95
4.	Měřicí a kontrolní zařízení martinské pece	99
a)	Automatická regulace tlaku v pracovním prostoru pece	99
b)	Automatická regulace spalování	100
c)	Automatická regulace teploty v peci	100
d)	Automatická reversece (přerazování) plamene	101
e)	Automatické řízení rozdělovacího šoupátka	101
5.	Uspořádání martinské ocelárny	102
B.	Teorie martinského pochodu	108
1.	Okysličování	109
a)	Oxydace železa	109
b)	Oxydace křemíku	111
c)	Oxydace manganu	112
d)	Oxydace fosforu	112
e)	Oxydace uhlíku	113
2.	Struska v martinské peci	114
a)	Vznik strusky	114
b)	Úloha strusky během tavby	114
c)	Vlastnosti martinské strusky	115
3.	Odstraňování fosforu	117
4.	Odstraňování síry	118
5.	Odstraňování chromu	121
6.	Var lázně a jeho význam	122
7.	Desoxydace oceli	124
a)	Srážecí desoxydace	125
b)	Difusní desoxydace	131
c)	Desoxydace syntetickými struskami	132
8.	Legování a legující prvky	133
a)	Nesnadno se okysličující legující prvky	134
b)	Snadno se okysličující legující prvky	134
c)	Zřídka používané legující a některé průvodní prvky	137
9.	Plyny v oceli	138
C.	Způsoby výroby oceli v martinských pecích	143
1.	Zásadité martinské pochody	144
a)	Odpadkový pochod	144
b)	Rudné pochody	148
2.	Kyselé pochody	153
3.	Kombinované způsoby výroby martinské oceli	156
4.	Výroba ušlechtilých ocelí v SM-pecích	159
5.	Zpracování legovaného odpadu v SM-pecí	161
D.	Provoz a obsluha martinských pecí	163
1.	Práce při uvádění pece do chodu	163
a)	Vysoušení martinské pece	163
b)	Vpouštění plynu do pece	166
c)	Úprava nístěje	167
d)	Úprava odpichového otvoru	168

2. Práce za provozu pece	168
a) Udržování stěn a pudy pece	169
b) Udržování odpichového otvoru	171
c) Udržování hlav pece	171
d) Péče o klenbu	172
3. Opravy na martinských pecích	172
E. Výpočet a příprava vsázky	173
1. Výpočet vsázky	173
a) Výpočet množství surového železa a železné rudy	174
b) Výpočet množství uhlíku pro karburizační pochod	176
c) Výpočet potřebného množství vápna nebo vápence	176
d) Výpočet potřebného množství desoxydačních přísad	178
2. Příprava vsázky	179
F. Průběh zkujňovacího pochodu	180
a) Sázení surovin	181
b) Tavení vsázky	182
c) Údobí varu	184
d) Kontrola oceli a strusky během tavby	186
e) Desoxydace, legování a odpich tavby	193
f) Vytápění martinské pece a tepelný řád	199
G. Hlavní poruchy pece a závady při výrobě martinské oceli	202
1. Hlavní poruchy pece	202
a) Poruchy žáruvzdorného zdiva	202
b) Poruchy pecní armatury	204
2. Závady během provozu pece	205
a) Závady v dodávce energie	205
b) Chladný chod pece	205
c) Průlom oceli místěji	206
d) Samovolné uniknutí tavby	206
e) Zalití pracovní plošiny	207
f) Výbuchy v pracovním prostoru pece	207
H. Cesty ke zvyšování a z hospodárnění výroby v martinských pecích	208
1. Rychlotavby	209
2. Použití kyslíku při výrobě martinské oceli	212
a) Použití kyslíku k zlepšení tepelných poměrů v martinské peci	212
b) Použití kyslíku při zkujňování	213
c) Kombinované použití kyslíku	214

ČÁST DRUHÁ

I. Výroba oceli v konvertorech	217
Úvod	217
A. Zařízení konvertorové ocelárny	218
1. Konvertor	218
2. Pomocná zařízení konvertoru	228
3. Uspořádání konvertorové ocelárny	230
a) Vlastní ocelárna (konvertorová hala)	231
b) Mísiče	335
c) Dmychadla	236

d) Dolomitová cihelna	237
e) Struskové mlýny	239
B. Teorie konvertorových pochodů	240
1. Suroviny	240
a) Surové železo	240
b) Ocelový odpad	243
c) Struskotvorné přísady	244
d) Dmýchaný vítr	244
2. Chování jednotlivých prvků za pochodu	245
3. Struska při konvertorových pochodech	250
4. Konvertorové plyny	251
5. Průběh konvertorového pochodu	252
6. Desoxydace konvertorové oceli	254
C. Technologie konvertorových pochodů	255
1. Výroba v kyselém konvertoru	255
2. Výroba v zásaditém konvertoru	257
D. Výrobky konvertorových pochodů	260
1. Konvertorové oceli	261
a) Vlastnosti konvertorových ocelí	261
b) Druhy konvertorových ocelí	263
2. Struska zásaditých konvertorových pochodů	264
a) Thomasova moučka	264
b) Struska bohatá vanadem	265
c) Struska bohatá manganem	265
3. Zvláštní výrobky konvertorového pochodu	266
E. Nové směry ve výrobě konvertorové oceli	266
1. Složení a tlak dmýchaného větru	267
2. Způsob dmýhání větru	268
3. Použití zvláštních přísad	270
4. Úprava hotové oceli	271
5. Kombinované způsoby	272
F. Malé konvertory	277
II. Výroba oceli v elektrických pecích	280
A. Konstrukce elektrických pecí	281
Odporové elektrické pece	281
Obloukové elektrické pece	282
1. Princip obloukových pecí a jejich rozdělení	282
a) Elektrické pece s obloukem nad lázní	282
b) Elektrické pece s obloukem mezi elektrodou a lázní	283
2. Konstrukce obloukové pece	286
a) Hlavní rozměry obloukové pece	286
b) Plášť pece a kostra víka	286
c) Sázeč a odpichový otvor	290
d) Pohybové mechanismy pece	291
e) Konstrukce pece při sázení horem	293
f) Chlazení obloukových pecí	295
g) Upevnění elektrod	295
h) Žáruvzdorná vyzdívka obloukové pece	299
Vyzdívky zásaditých obloukových pecí	300
Vyzdívky kyselých obloukových pecí	305

3. Elektrody obloukových pecí	308
a) Elektrody uhlíkové	309
b) Elektrody grafitové	310
c) Samospékavé (Söderbergovy) elektrody	310
d) Zacházení s elektrodami	312
4. Pomocná zařízení obloukových pecí	313
a) Elektrická zařízení	313
b) Automatická regulace elektrod	319
Elektromechanická regulace elektrod	320
Elektrohydraulická regulace elektrod	322
c) Sázení do obloukových pecí	323
Indukční elektrické pece	326
1. Princip indukčních elektrických pecí a jejich rozdělení	326
a) Nízkofrekvenční elektrické pece	329
b) Vysokofrekvenční elektrické pece	334
c) Kombinované elektrické pece	346
B. Výrobní pochody v elektrických pecích	348
1. Suroviny pro výrobu ocelí v elektrických pecích	348
2. Pochody v zásaditých obloukových pecích	350
a) Výrobní pochody s tuhou vsázkou	350
b) Různé obměny pochodu s tuhou vsázkou	357
c) Výrobní pochody s tekutou vsázkou (pochody kombinované)	360
d) Výrobní pochody se smíšenou vsázkou (poloduplexní)	361
3. Pochody v kyselých obloukových pecích	362
4. Pochody v nízkofrekvenčních indukčních pecích	366
5. Pochody ve vysokofrekvenčních pecích	367
C. Postup při výrobě v elektrických pecích	369
Postup při výrobě u obloukových pecích	369
1. Zásadité obloukové pece	369
2. Kyselé obloukové pece	382
3. Použití kyslíku u obloukových pecí	383
4. Některé provozní údaje při výrobě oceli v obloukových pecích	385
Postup při výrobě oceli v indukčních pecích	388
1. Výroba oceli v kyselých vysokofrekvenčních pecích	388
2. Výroba oceli v zásaditých vysokofrekvenčních pecích	390
3. Výroba oceli ve vakuových vysokofrekvenčních pecích	391
4. Některé provozní údaje při výrobě ve vysokofrekvenčních pecích	392
III. Odlévání oceli	396
A. Lící zařízení	396
1. Odpichové a přelévací žlaby	397
2. Pánve pro odlévání oceli	402
3. Soupravy pro odlévání spodem	402
4. Kokily a kokilové nástavce	404
a) Kokily	404
b) Kokilové nástavce	412
B. Postup při odlévání oceli	413
1. Lící teplota a lící rychlost	414
2. Jednotlivé způsoby odlévání oceli do kokil	417
a) Odlévání ingotů horem	417

b) Odlévání ingotů spodem	422
c) Porovnání obou hlavních způsobů odlévání ingotů	424
d) Omezování staženiny v ingotech z uklidněných ocelí	425
3. Ostatní způsoby odlévání oceli	427
a) Plynulé (kontinuální) odlévání oceli	427
b) Odstředivé lití	428
c) Kompoundní (sdružené) lití	429
d) Odlévání ve vakuu	429
4. Práce po odlití oceli a zacházení s ingoty	432
C. Ocelové ingoty	434
1. Tuhnutí oceli v kokile	435
a) Krystalisace oceli po odlití do kokily	435
b) Průběh tuhnutí ingotů uklidněných ocelí	437
c) Průběh tuhnutí ingotů neuklidněných ocelí	439
d) Průběh tuhnutí ingotů polouklidněných ocelí	440
2. Chemická nestejnorodost oceli v ingotu	441
a) Chemická nestejnorodost v ingotech uklidněných ocelí	442
b) Chemická nestejnorodost v ingotech neuklidněných ocelí	443
c) Chemická nestejnorodost v ingotech polouklidněných ocelí	445
3. Vady ingotů	445
a) Povrchové vady ingotů	446
b) Vnitřní vady ingotů	457
c) Odstraňování povrchových vad ingotů	463
IV. Hlavní zásady plánování, organizace a kontroly při výrobě oceli	467
1. Organizace oceláren	467
2. Plánování výroby	468
3. Technické normování	472
4. Mzdová soustava dělníků	473
Rejstřík	474